

Prudencinės elektroninių pinigų ir mokėjimo įstaigų aktualijos

2024 m. lapkričio 7 d.

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais,
jei nurodomas šaltinis

Turinys

1	EPĮ ir MĮ rinkos apžvalga
2	Teisinio reglamentavimo pokyčiai
3	Lietuvos banko pozicija dėl elektroninių pinigų sąvokos traktavimo
4	Kitos priežiūrinės aktualijos

Turinys

1

EPĮ ir MĮ rinkos apžvalga

2

Teisinio reglamentavimo pokyčiai

3

Lietuvos banko pozicija dėl elektroninių pinigų sąvokos traktavimo

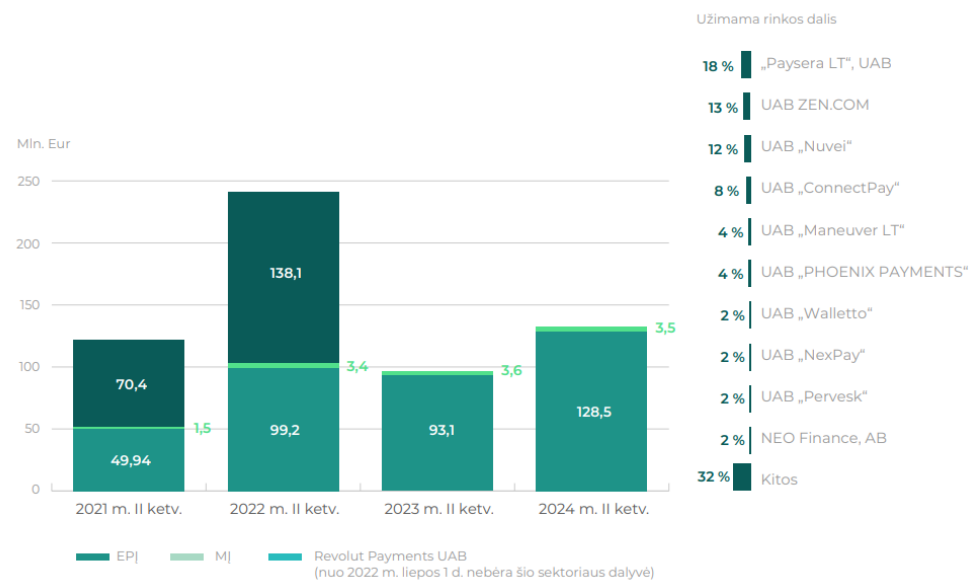
4

Kitos priežiūrinės aktualijos

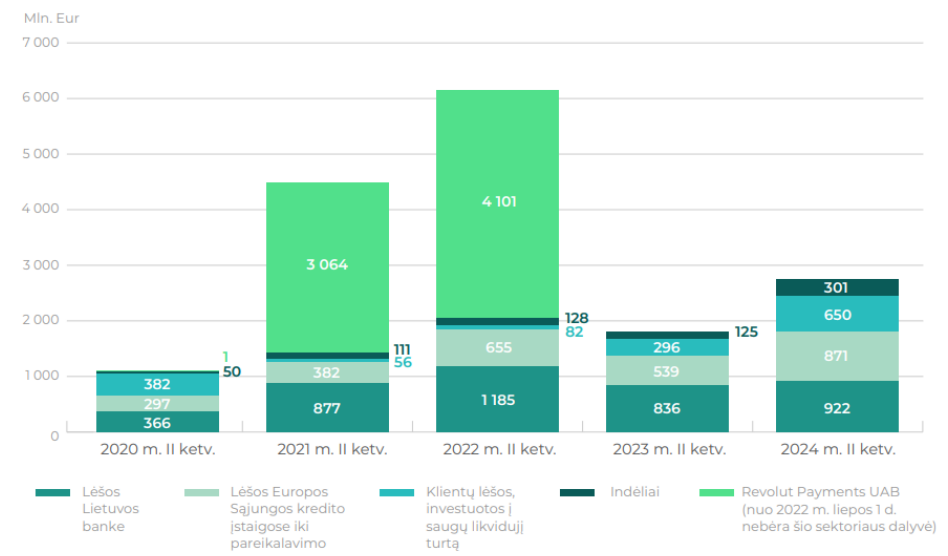
10 didžiausių įstaigų užima 67 proc. rinkos pagal apyvartą, vis daugiau klientų lėšų investuojama į SVP

10 didžiausių EPĮ ir MĮ pagal apyvartą

➡ Bendra mokėjimo operacijų suma – **132,0 mlrd. Eur** (2023 m. II ketv. – 96,7 mlrd. Eur), per metus padidėjo daugiau kaip trečdaliu (37 %).

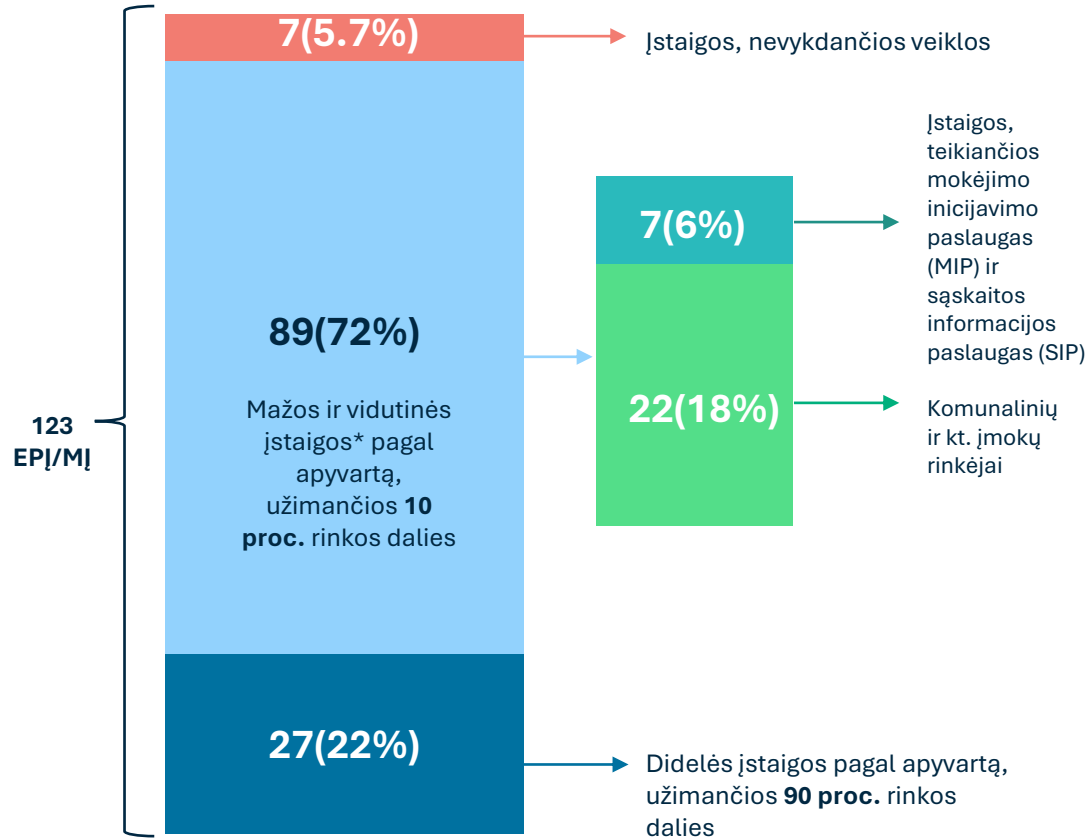
EPĮ ir MĮ klientų lėšos

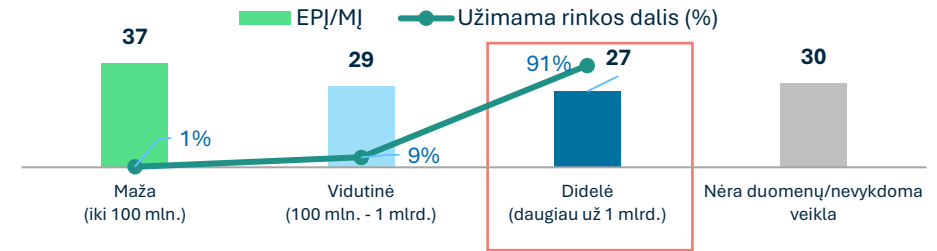
📊 Klientų lėšų, saugomų Lietuvos banke, suma per metus padidėjo dešimtadaliu, tačiau, palyginti su visomis rinkos dalyvių saugomomis klientų lėšomis, ši dalis 13 proc. sumenko. Į saugų likvidujį turtą, palyginti su 2023 m. II ketv., klientų lėšų investuota dvigubai daugiau.

Pagal įvairius rodiklius iš esmės išsiskiria 20 EPĮ ir MĮ, kurios užima daugiau kaip 80 proc. rinkos

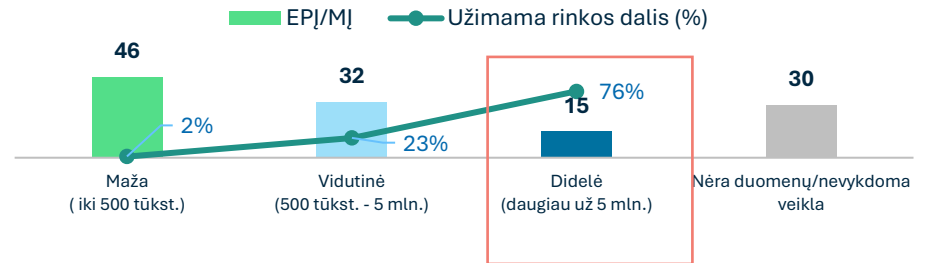
EPĮ ir MĮ skaičiaus struktūra pagal skirtingus požymius

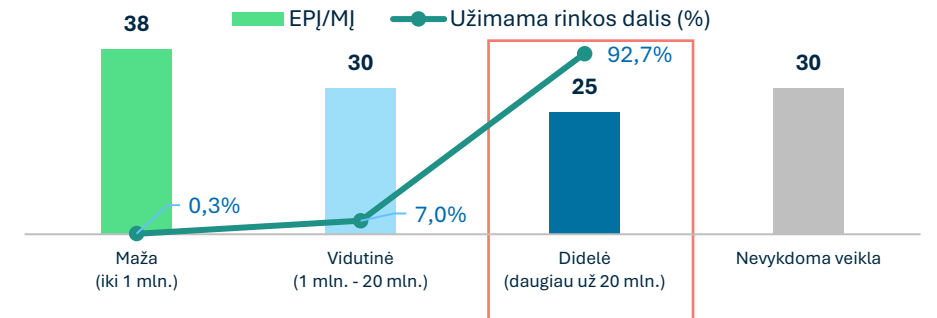
EPĮ/MĮ DYDIS PAGAL APYVARTAS

EPĮ/MĮ DYDIS PAGAL PAJAMAS

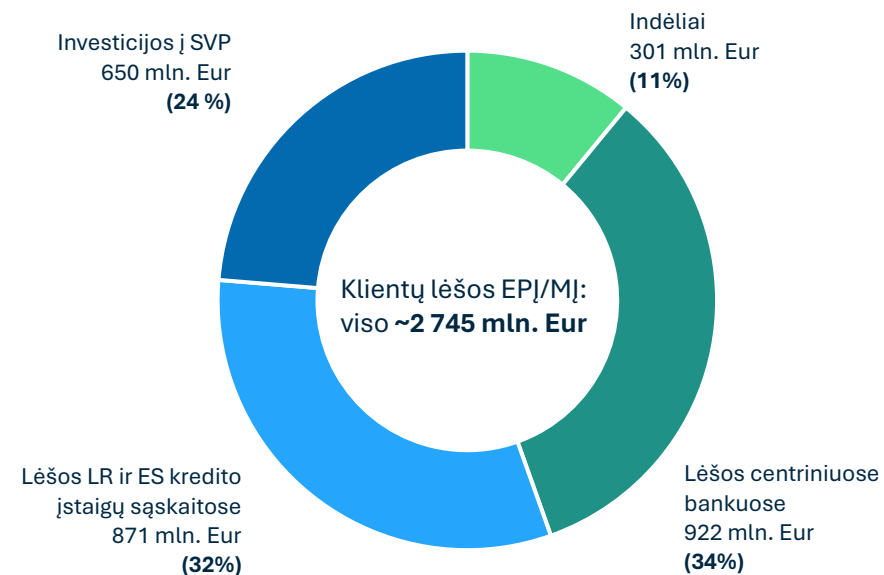
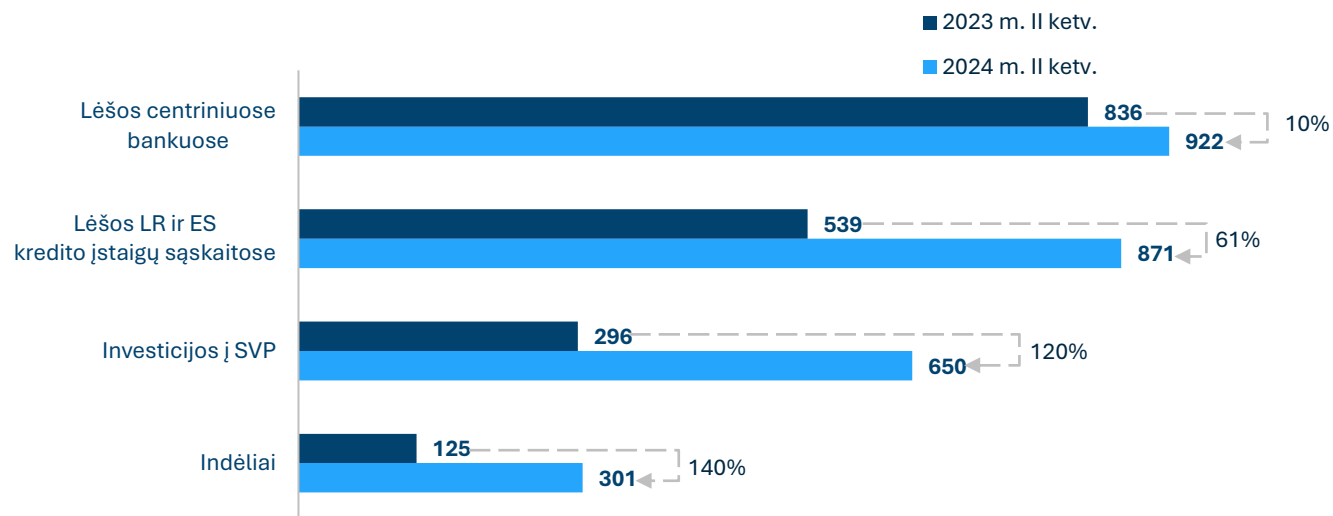
EPĮ/MĮ DYDIS PAGAL KLIENTŲ LĖŠAS

* Į kategoriją įtraukiamos ir įstaigos, nepateikusios duomenų

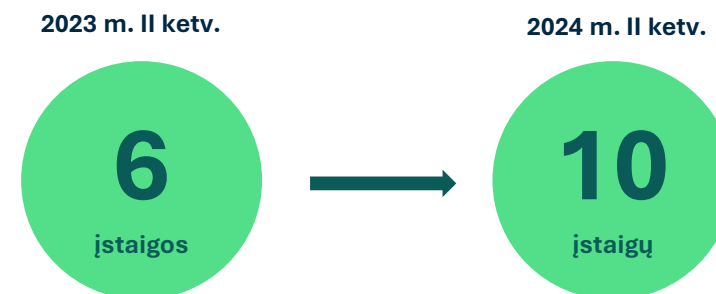
Klientų lėšų investavimas į SVP didėja ir investicijų, ir įstaigų skaičiaus požiūriu: didėja kapitalizacijos ir likvidumo rizika, todėl bus numatyti priešišūros veiksmai

Klientų lėšų palyginimas
2023 m. II ketv. – 2024 m. II ketv. (mln. Eur)

EPJ/MĮ	Klientų lėšos iš viso	Investicijos į SVP	SVP % visose klientų lėšose	Rinkos dalis % pagal mokėjimo operacijų sumą	Nuosavas kapitalas	Nuosavo kapitalo poreikis	KPR	Pajamos	Pelnas (nuostoliai)
Paysera	541 907 000 €	395 170 000 €	73%	18,0%	23 215 000€	10 678 820€	2,22	16 319 000 €	2 493 000 €
DiPocket	95 460 000 €	64 874 000 €	68%	1,4%	24 525 000€	1 853 200 €	1,47	3 144 000 €	- 139 000 €
Pervesk	117 636 000 €	55 683 000 €	47%	2,2%	2 370 000 €	2 138 160 €	1,12	3 873 000 €	601 000 €
Walletto	87 277 000 €	46 752 000 €	54%	2,4%	4 734 000€	1 707 900 €	1,16	10 326 000 €	2 034 000 €
Perlas Finance	55 898 000 €	43 776 000 €	78%	1,7%	8 376 000€	2 791 520 €	1,52	7 410 000 €	2 737 000 €
Vatuz	46 491 000 €	24 203 000 €	52%	1,0%	2 221 000€	1 098 060 €	1,71	2 207 000 €	308 000 €
NEO Finance	21 428 000 €	9 960 000 €	46%	2,1%	2 954 000€	350 000 €	1,97	3 017 000 €	169 000 €
Paystrax	19 171 000 €	4 984 000 €	26%	0,2%	8 078 000€	570 000 €	7,82	12 514 000 €	1 568 000 €
Secure Nordic Payments	6 062 000 €	3 915 000 €	65%	0,2%	780 000€	350 000 €	1,85	770 000 €	- 363 000 €
Seven Seas	3 784 000 €	932 000 €	25%	0,1%	409 000€	350 000 €	1,17	310 000 €	- 169 000 €

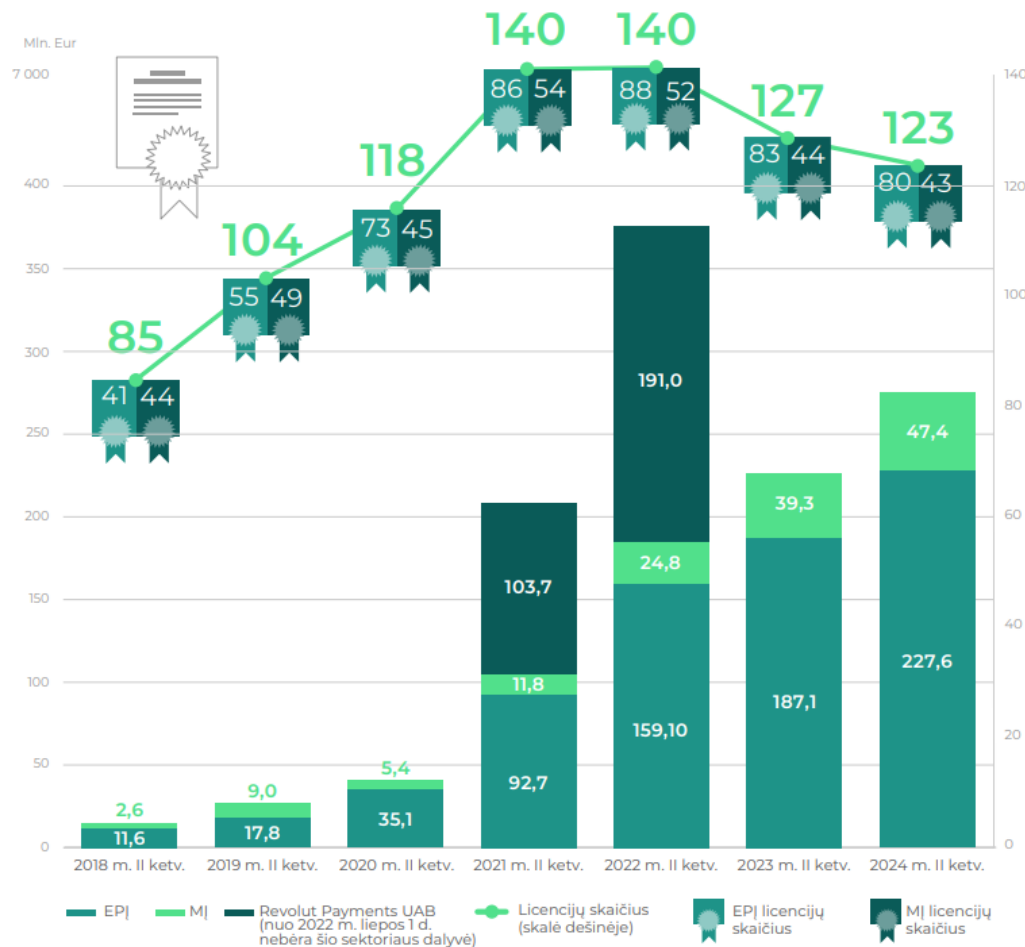
Įstaigų skaičiaus dinamika: investuojantys klientų lėšas į SVP
2023 m. II ketv. – 2024 m. II ketv.

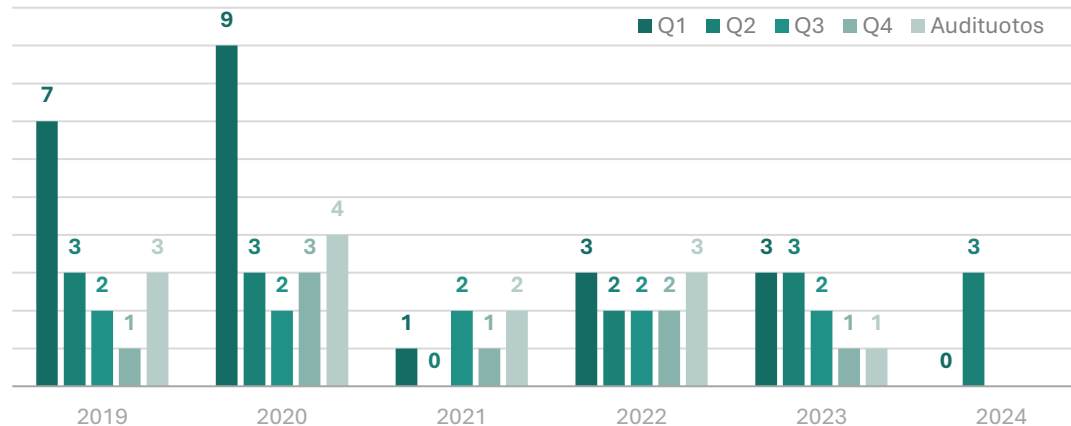
50 proc. EPĮ ir MĮ sektoriaus veiklos yra nuostolinga, mažėja rinkos dalyvių skaičius, tačiau didėja licencinės veiklos pajamos

EPĮ ir MĮ pajamos iš licencinės veiklos ir licencijų skaičius

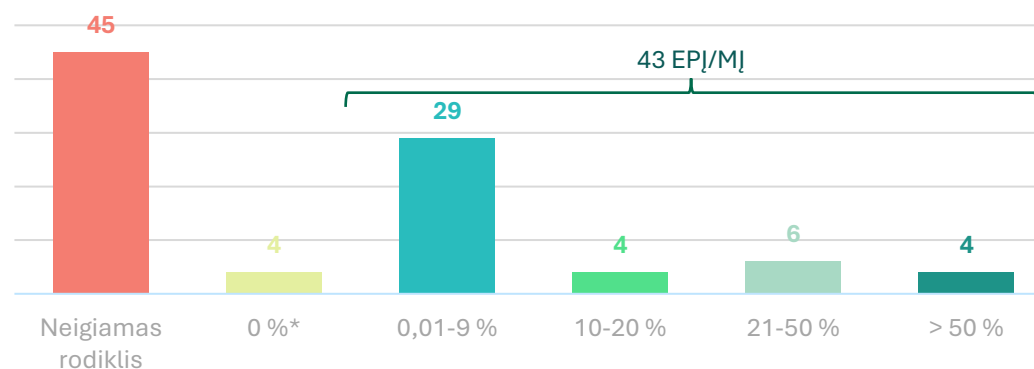

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Nuosavo kapitalo netenkinusių EPĮ ir MĮ skaičius

EPĮ ir MĮ pelningumo rodikliai

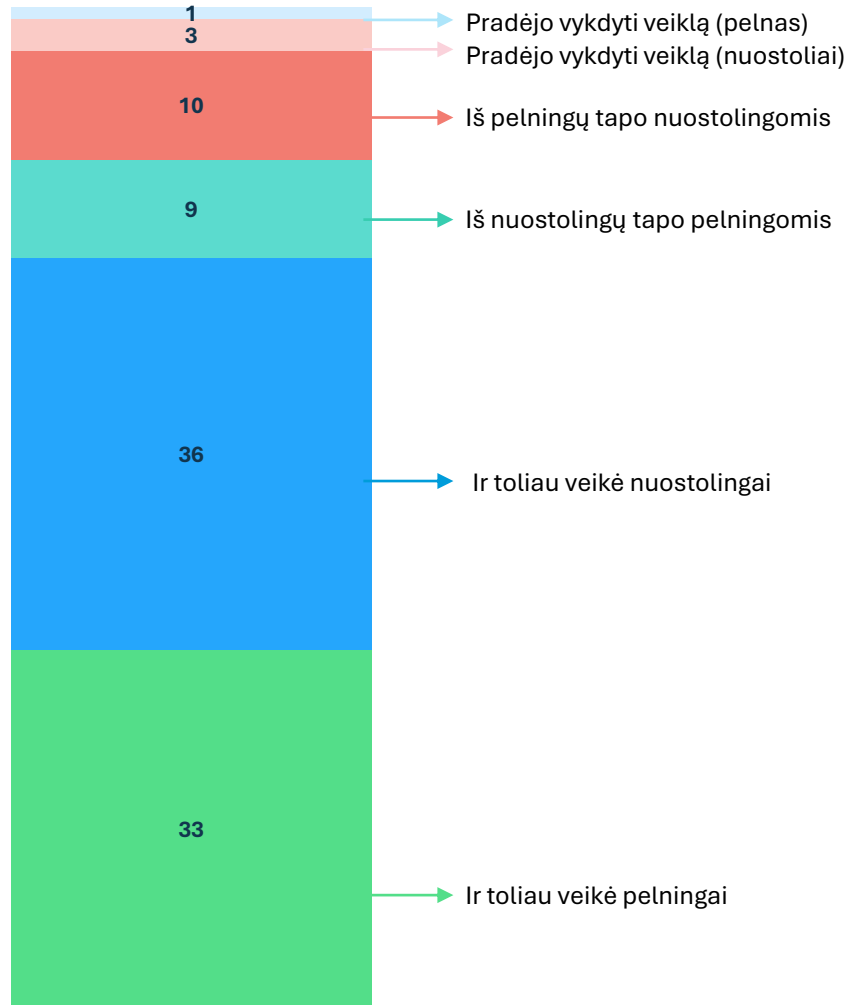

*6 iš 7 įstaigų patyrė nuostolių, tačiau neturėjo pajamų – pelningumo rodiklis negali būti apskaičiuotas. Pelningumo rodikliai skaičiuoti naudojami įstaigų, kurių pagrindinė veikla yra licencinė, neaudituotų priežiūrai skirtų finansinių ataskaitų duomenys.

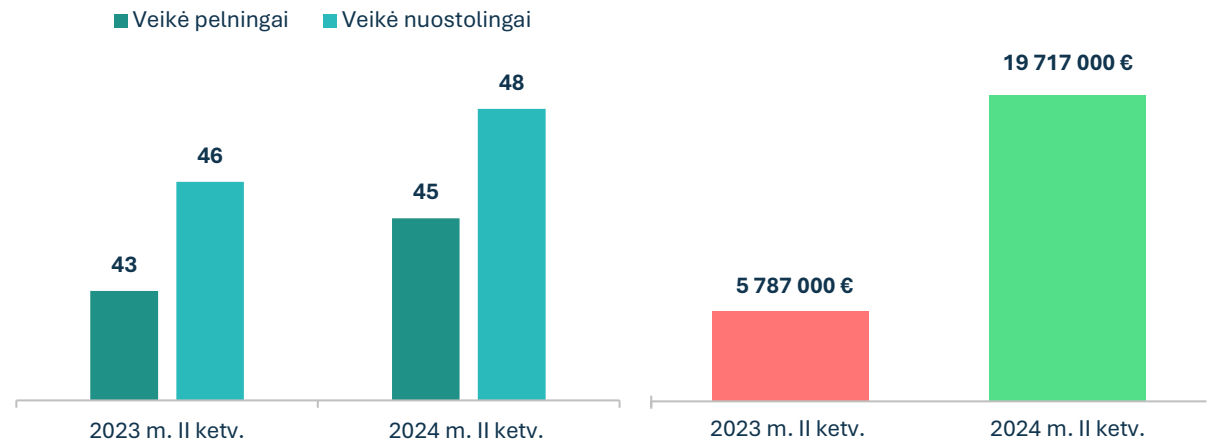

EPĮ ir MĮ sektoriaus bendras pelningumo lygis ir pelningų įstaigų skaičius didėja, tačiau 30 įstaigų turi labai didelius pelningumo rodiklius

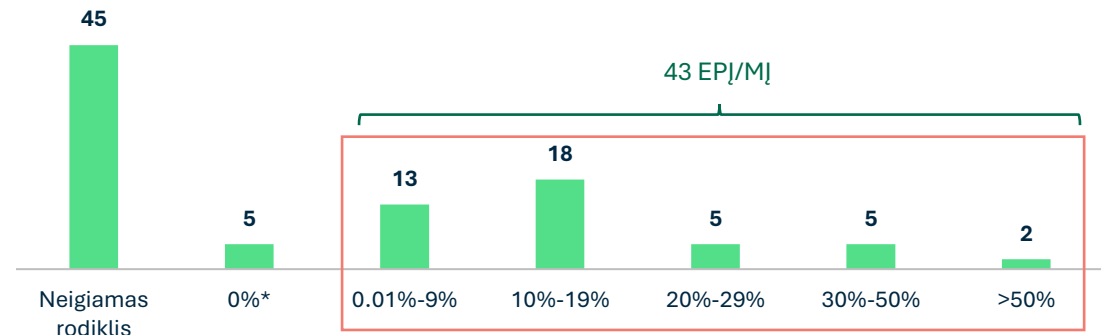
EPĮ/MĮ veiklos rezultatai, 2023 m. II ketv. – 2024 m. II ketv.

Pelningos/nuostolingos EPĮ/MĮ

EPĮ/MĮ pelningumo rodikliai, 2024 II ketv.

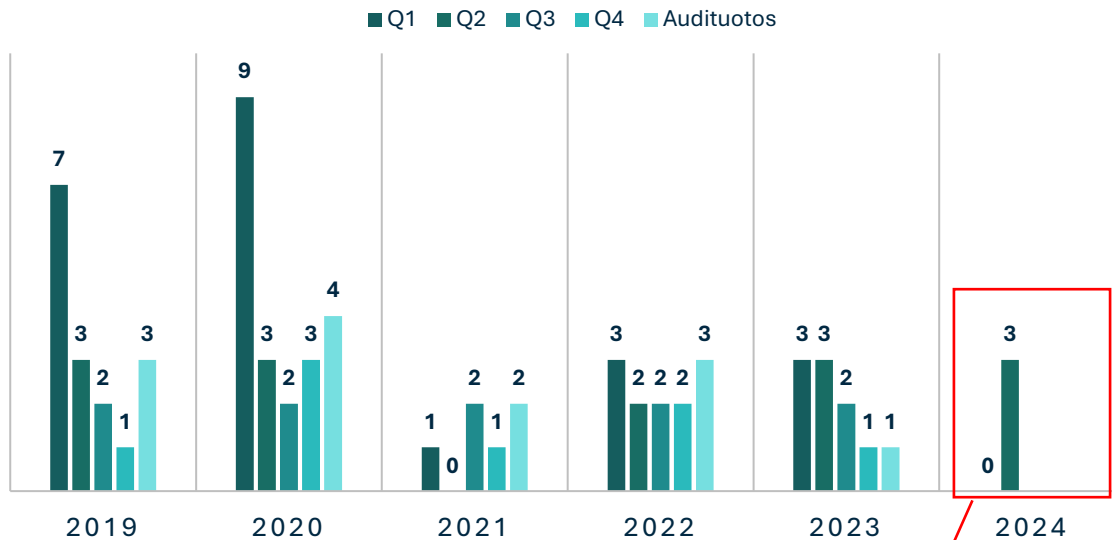
30 EPĮ / MĮ pelningumo rodiklis viršija 10 proc., kyla klausimų dėl tokio didžiulio pelningumo. Pagrindinės priežastys – veiklos nevykdančių įstaigų (angl. *empty shell*) požymiai, funkcijos perduotos potronuojančioms įmonėms, dėl ko sumažinamos išlaidos, ir rizikingi klientai.

*3 iš 5 įstaigų patyrė nuostolius, tačiau neturėjo pajamų – pelningumo rodiklis negali būti apskaičiuotas

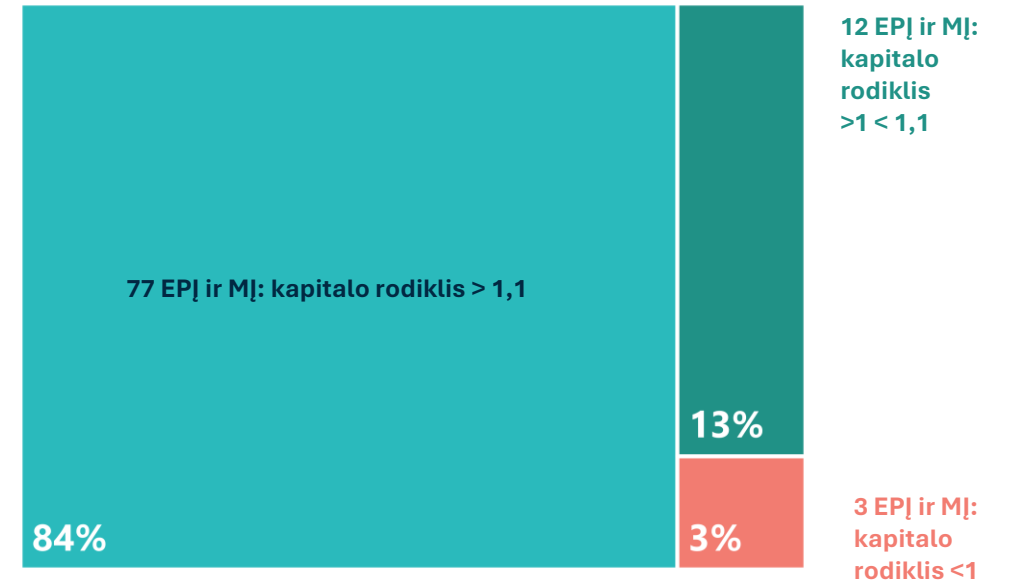

Per 2024 m. 3 įstaigos nevykdė nuosavo kapitalo reikalavimų, bet 77 EPĮ ir MĮ kapitalo rodiklis viršija 1,1

Nuosavo kapitalo netenkinusių EPĮ ir MĮ skaičiaus dinamika, 2019-2024

Nuosavo kapitalo reikalavimų vykdymas 2024 m. II ketv.

Įstaigos pavadinimas		Kevin EU	Nikulipe	Pyrros
Apyvarta		24 026 000 €	10 672 000 €	65 759 000 €
NKP	2024 m. I ketv.	1,52	1,11	1,38
	2024 m. II ketv.	-0,23	0,2	0,62

Turinys

1

EPĮ ir MĮ rinkos apžvalga

2

Teisinio reglamentavimo pokyčiai

3

Lietuvos banko pozicija dėl elektroninių pinigų sąvokos traktavimo

4

Kitos priežiūrinės aktualijos

Teisinio reglamentavimo pokyčiai, susiję su metinių finansinių ataskaitų rinkinio auditu

2024 m. liepos 1 d. įsigaliojo XIV-2812 Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatymo Nr. VIII-1227 pakeitimo įstatymas (FAAĮ).

- **Viešojo intereso įmonė (VIĮ) - EPĮ ir (arba) MĮ, kurių ne mažiau kaip 2 rodikliai paskutinę finansinių metų dieną ne mažiau kaip 2 finansinius metus iš eilės viršija šiuos dydžius:**
 - 10 mln. Eur pajamų iš pagrindinės veiklos;
 - 2 mlrd. Eur metinės mokėjimų apyvartos;
 - 15 mln. Eur įsipareigojimų klientams.
- **12 EPĮ / MĮ atitinka VIĮ kriterijus (2022-2023 m. duomenys) todėl 2024 m. finansinių ataskaitų auditą turi atlikti kaip VIĮ.**
- **Pagrindiniai reikalavimai - auditoriui:**
 - išvadą ir ataskaitą rengti vadovaujantis FAAĮ ir 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 537/2014 nustatytais reikalavimais;
 - atitikti skaidrumo, nepriklausomumo reikalavimus (draudžiama audituojamai VIĮ suteikti kai kurias kitas, nei audito paslaugas, nurodytas Audito reglamento 5 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos b, c, e – k punktuose, pvz. buhalterinės apskaitos tvarkymo, finansinių ataskaitų rengimo, tam tikrų teisinių paslaugų teikimo, vidaus kontrolės užtikrinimo finansinės informacijos rengimo srityje ir kitas) (FAAĮ 13 straipsnis).

AVNT kiekvienais metais (trečiąjį ketvirtį) skelbia atnaujintus VIĮ sąrašus pagal LB pateiktą informaciją ([VII_sarasas_2024_07_30.pdf](#))

SVARBU! Stebėti veiklos rodiklius ir informuoti auditorių apie VIĮ statusą

Teisinio reglamentavimo pokyčiai, susiję su licencijos sustabdymu ir laikinuoju administratoriumi

- EPEPĮJ ir MĮJ pakeitimai įsigaliojo 2024 m. lapkričio 1 d.;
- Licencijos sustabdymo terminas – ne trumpesnis kaip 1 mėn.;
- Priežiūros institucija turi teisę paskirti laikinąjį administratorių;
- Priežiūros institucija, remdamasi proporcingumo principu, priimdama sprendimą skirti laikinąjį administratorių, gali nustatyti, kad:
 - laikinai sustabdomi stebėtojų tarybos, valdybos ir administracijos vadovų įgaliojimai, įgaliojimus laikinai perima paskirtas laikinasis administratorius;
 - stebėtojų tarybos, valdybos ir administracijos vadovų įgaliojimai nesustabdomi, laikinasis administratorius laikinai veikia kartu;
- Laikinas administratorius skiriamas ne ilgesniam negu vienerių metų laikotarpiui;
- Išimtiniais atvejais, motyvuotu priežiūros institucijos sprendimu gali būti pratęstas vieną kartą ne ilgesniam negu vienerių metų laikotarpiui.
- Laikinojo administratoriaus veiklos sąlygos, funkcijos ir jų apribojimai nustatomi priežiūros institucijos ir laikinojo administratoriaus sudaromoje laikinojo administravimo sutartyje.

Rengiami teisinio reglamentavimo pakeitimai, susiję su veiklos nutraukimo planu (angl. *wind-down*)

- EPĮ ir MĮ turės parengti ir kolegialus valdymo organas turės patvirtinti veiklos nutraukimo planą sklandžiam veiklos nutraukimui užtikrinti.
- **Veiklos nutraukimo plane turės būti numatyta bent:**
 - veiklos nutraukimo scenarijai;
 - asmenų, kuriuos paveiks veiklos nutraukimas grupės (jų skaičius pagal grupes), numatomas poveikis bei priemonės neigiamam poveikiui šiems asmenims ir finansų rinkai maksimaliai sumažinti;
 - atsiskaitymo su elektroninių pinigų turėtojais ir (arba) mokėjimo paslaugų vartotojais tvarka;
 - registras, kuriame būtų registruoti visi vartotojai, nurodant bent informaciją apie kiekvieno jų lėšų sumą ir bendrą vartotojų lėšų sumą;
 - veiklai nutraukti reikalingi nefinansiniai ištekliai;
 - informavimo apie veiklos nutraukimą planas;
 - kt.

Numatomas veiklos nutraukimo plano parengimo terminas - 2025 m. balandžio 9 d. + 6 mėn.

Rengiami teisinio reglamentavimo pakeitimai, susiję su valdymu ir vidaus kontrole (1)

■ Dėmesys EPĮ ir MĮ valdysenai ir rizikos kultūros didinimui

- EPĮ ir MĮ pareiga užtikrinti priežiūros funkcijų vykdymą:
 - priežiūros funkcijų pavedimas valdybai;
 - VAS kaip priežiūros funkcijas vykdančio organo tik EPĮ ir MĮ – UAB, turinčiose EPĮ ir MĮ ribotos veiklos licenciją, ir MĮ, turinčiose MĮ, teikiančios tik sąskaitos informacijos paslaugą, licenciją, jei nei stebėtojų taryba, nei valdyba nesudaryta.
- EPĮ ir MĮ organų dėmesys rizikos kultūros didinimui.

■ Nauji vidaus kontrolės sistemos reikalavimai

- antroji kontrolės linija:
 - EPĮ ir MĮ turi paskirti asmenis, atsakingus už klientų lėšų apsaugos, kapitalo reikalavimų laikymosi stebėseną, kontrolę ir užtikrinimą. Šias funkcijas gali atlikti ir už kitas kontroles funkcijas atsakingi EPĮ ir MĮ asmenys (išskyrus atsakingą už vidaus auditą);
 - atitikties pareigūnas (CCO), rizikos valdymo pareigūnas (CRO), asmenys, atsakingi už klientų lėšų apsaugos, kapitalo reikalavimų laikymosi stebėseną, kontrolę ir užtikrinimą – tik EPĮ ir MĮ dirbantys arba joje renkamas (skiriamas) pareigas einantys asmenys.
 - *Išimtyms – EPĮ ir MĮ, turinčioms ribotos veiklos licenciją, MĮ, teikiančių tik sąskaitos informacijos paslaugą, licenciją, taip pat toje pačioje įmonių grupėje dirbantiems arba joje renkamas (skiriamas) pareigas einantiems asmenims (papildomi reikalavimai);*
- vidaus kontrolės sistemos veiksmingumo vertinimas (privalomi pagal įstatymus vidaus auditas ir finansinių ataskaitų auditas; taip pat neprivalomi pagal įstatymus savęs vertinimas, vidaus auditas ir finansinių ataskaitų auditas arba kiti EPĮ ir MĮ pasirinkti būdai);
- reikalavimai, susiję su tarpininkais:
 - detalesnės informacijos apie tarpininkus atvaizdavimas organizacinėje struktūroje, registravimas tarpininkų registre;
 - aiškus atsakomybių tarp EPĮ ir MĮ ir jų tarpininkų atskyrimas ir tarpininkų veiklos patikrinimai ne rečiau kaip kartą per metus.

Rengiami teisinio reglamentavimo pakeitimai, susiję su valdymu ir vidaus kontrole (2)

Nauji vidaus kontrolės sistemos reikalavimai

Informavimo sistema:

- darbuotojai gali vykdyti savo funkcijas tik susipažinę su jiems taikomais dokumentais;
- vidaus perspėjimo sistema, sudaranti galimybę informuoti ir anonimiškai;

Kapitalo reikalavimų laikymasis:

- vidaus procedūros kapitalo reikalavimų laikymuisi užtikrinti;
- rezervų sudarymo ir panaudojimo tvarka;
- teikiamų paslaugų sąrašas, atskiriant su elektroniniais pinigais susijusias ir nesusijusias paslaugas;

Rizikos valdymas:

- privalomas rizikos valdymo pareigūno (CRO) įtraukimas į sprendimų dėl reikšmingos rizikos valdymo priėmimo procesą, galimybė tiesiogiai informuoti priežiūros organą ir kolegialų valdymo organą;
- rizikų registras;
- nukrypimų nuo rizikos limitų fiksavimas;
- incidentų registras ir incidentų sprendimo kontrolė;
- EPĮ ir MĮ kolegialaus valdymo organo pareiga vertinti rizikos valdymo sistemą;
- rizikos valdymo tobulinimo planas;

EPĮ ir MĮ priežiūros organo pareigos užtikrinant nepriklausomą ir efektyvų vidaus auditą:

- vidaus audito tęstinumo ir šiai veiklai reikalingų išteklių užtikrinimas EPĮ ir MĮ valdymo organų ir darbuotojų poveikio, ribojančio vidaus audito apimtį, pašalinimas;
- kasmetinis EPĮ ir MĮ valdymo, rizikos valdymo ir kitos vidaus kontrolės veiksmingumo, kriterijų (rodiklių), pagal kuriuos EPĮ ir MĮ vertina savo tikslų įgyvendinimą, tinkamumo įvertinimas.

Rengiami teisinio reglamentavimo pakeitimai, susiję su klientų lėšų investavimu

- Nauji saugaus, likvidaus ir mažos rizikos turto reikalavimai;
- Investuojamų klientų lėšų limitas (50 %);
- Vienoje kredito įstaigoje laikomų lėšų koncentracijos ribojimas – 7,5 proc. nuo kredito įstaigos turto;
- Koncentracijos apribojimai vienam emitentui arba glaudžiai susijusiems emitentams (35 % / 10 % / 5 %);
- Investicijų trukmės ribojimas iki 2 m.;
- Pareiga vertinti atskirosios sąskaitos šalies rizikas bent vienu metų perspektyvai;
- Sutikrinimo procedūra taikant įvairius klientų lėšų apsaugos būdus ir jų derinius;
- Pareiga vertinti sandorio šalies rizikas indėlių atveju;
- Investavimo rizikos valdymas;
- Investavimo rizikos valdymo ir kontrolės funkcijų atskyrimas;
- Apibrėžtas investavimo sprendimų priėmimo ir valdymo organų informavimo procesas;
- Ketvirtinės investicijų ataskaitos.

Rengiami teisinio reglamentavimo pakeitimai, susiję su priežiūrai skirtomis ataskaitomis (1)

- Rengiami Balansinės, Pelno (nuostolių), Veiklos rodiklių ir gautų lėšų apsaugos bei paslaugų, pinigų plovimo ir /arba teroristų finansavimo prevencijos ataskaitų projektai;
- Papildant atitinkamas eilutes dėl elektroninių pinigų žetonų leidimo veiklos ir klientų lėšų investicijų į saugų, likvidų ir mažos rizikos turtą pagal siūlomus Aprašo* pakeitimus;
- Planuojama, kad nutarimas dėl Aprašo bus priimtas iki 2024 m. pabaigos;
- Planuojama, kad atnaujintos ataskaitų formos būtų teikiamos už 2025 m. I ketvirtį. Pateikimo termino data dar bus derinama, atsižvelgiant į nutarimo priėmimo datą.

*Elektroninių pinigų įstaigų ir mokėjimo įstaigų valdymo sistemos ir gautų lėšų apsaugos reikalavimų aprašas

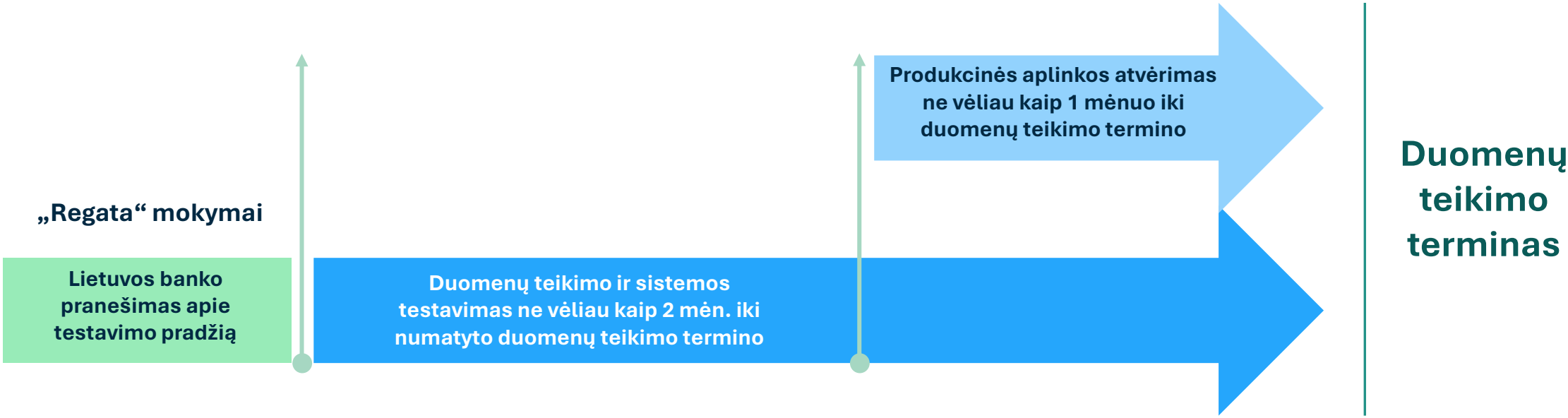
Rengiami sistemos pokyčiai, susiję su priežiūrai skirtomis ataskaitomis (2)

REGULATORY
DATA

Atnaujinamos ar naujos ataskaitos – „REGATA“ sistemoje:

- Europos institucijų ataskaitos – EBA, ESMA (pvz. DORA, MiCAR, SEPA regulation ir t.t.) – techniniuose standartuose nurodytu formatu (*json*, *xbrl*, *csv-xbrl* ir t.t.).
- Nacionalinės ataskaitos – *json* formatu, galimybė koreguoti duomenis sistemoje

Komunikacija:

Dažniausiai užduodami klausimai -> Pagalbos centras Jira > APS, iAPS ir Regata help center > DUK > Regata DUK
Pagalbos centras Jira <https://lbhelpcenter.atlassian.net/servicedesk/customer/portal/8>

Turinys

1

EPĮ ir MĮ rinkos apžvalga

2

Teisinio reglamentavimo pokyčiai

3

Lietuvos banko pozicija dėl elektroninių pinigų sąvokos traktavimo

4

Kitos priežiūrinės aktualijos

Teisinis el. pinigų sąvokos reglamentavimas

Elektroniniai pinigai – elektroninių pinigų leidėjams gavus lėšų iš fizinių arba juridinių asmenų į apyvartą išleidžiama piniginė vertė, išreikšta kaip reikalavimas jos leidėjui ir turinti šiuos požymius:

- yra laikoma elektroninėse, įskaitant magnetines, laikmenose;
- skirta mokėjimo operacijoms atlikti;
- priimama asmenų, kurie nėra tų elektroninių pinigų leidėjai.

Lietuvos banko priežiūros tarnybos pozicija dėl mokėjimo sąskaitose laikomų lėšų (2016 m., atšaukta 2024 m. spalio 1 d.):

- mokėjimo įstaigos gali priimti lėšas į mokėjimo įstaigos atidarytą mokėjimo sąskaitą **tik kartu su mokėjimo nurodymu**;
- į mokėjimo įstaigos atidarytą mokėjimo sąskaitą lėšos gali būti įmokamos **tik konkrečioms mokėjimams atlikti**;
- lėšos neturėtų būti mokėjimo įstaigos **mokėjimo sąskaitoje ilgiau**, nei tai būtina dėl operacinių ir techninių aplinkybių, susijusių su konkrečiomis mokėjimo paslaugomis

Lietuvos banko el. pinigų traktavimas, laikantis ESTT bylos C-661/22 išvadų

- lėšų iš mokėjimo paslaugos vartotojo gavimas, kai nedelsiant kartu su šiomis lėšomis nepateikiamas mokėjimo nurodymas ir dėl to jos lieka mokėjimo sąskaitoje, yra mokėjimo paslauga, o ne elektroninių pinigų leidimo operacija;
- elektroninių pinigų išleidimas **skiriasi nuo paprasto įrašymo** į mokėjimo sąskaitą;
- jie turi būti „saugomi“ elektronine forma, t. y. **paversti piniginiu turtu**, atskiru nuo pervedamų lėšų;
- jų, kaip mokėjimo priemonės, naudojimui **turi pritarti kitas fizinis ar juridinis asmuo**, nei elektroninių pinigų leidėjas;
- **sutartinis susitarimas** tarp vartotojo ir elektroninių pinigų leidėjo;
- nėra elektroninių pinigų išleidimo, kai **nėra sukuriama** elektroniniu būdu saugoma **piniginė vertė**, kurią galėtų naudoti **savanoriškai** ją priimančių klientų tinklas.

LB tolesni veiksmai, atsižvelgiant į ESTT sprendimą

Nuoseklus taikymas visos rinkos mastu

- Naujas požiūris į el. pinigų traktavimą taikomas tik licencijavimo metu;
- Neketinama inicijuoti EPĮ licenciją turinčių įstaigų perlicencijavimo proceso, licencijų pokytis bus vykdomas kartu su PSD3 įgyvendinimu;
- Rinkoje veikiančios EPĮ išlieka kaip EPĮ, EPĮ privalo laikytis EPĮ taikomų (įskaitant nuosavo kapitalo) reikalavimų;
- Įsivertinus veiklos modelį, EPĮ gali teikti prašymą keisti licenciją į MĮ; arba keisti nuosavo kapitalo metodą į B (nesusijusioms su el. pinigais mokėjimo paslaugoms);
- PSD3 tikėtina aiškiau nustatys el. pinigų sąvoką ir paslaugas (LB aktyviai dalyvauja derinimo procese);

Turinys

1

EPĮ ir MĮ rinkos apžvalga

2

Teisinio reglamentavimo pokyčiai

3

Lietuvos banko pozicija dėl elektroninių pinigų sąvokos traktavimo

4

Kitos priežiūrinės aktualijos

Veiklos nevykdančių subjektų (*angl. empty shell*) keliamos rizikos

Rizikos

- Kontrolės funkcijoms atlikti yra tik 2-3 etatai iš 6 pagrindinių (6 Įstaigose iš 9)
- Tas pats asmuo atlieka kelias funkcijas (4 Įstaigose iš 9)
- Tik 1-3 darbuotojai dirba Lietuvoje (8 Įstaigose iš 9)
- Dažniausiai trūksta rizikos pareigūno (4 Įstaigose iš 9)
- Kontrolės funkcijas atliekančių darbuotojų skaičius ir sudėtis nepakankamai proporcingi Įstaigos veiklos mastui ir sudėtingumui (5 Įstaigose iš 9 apyvartos didėja nuo 4 iki 67 kartų, bet ne mažiau kaip 124 mln. Eur per nagrinėjamą laikotarpį).
- Neplanuoja mažinti priklausomybę arba deda per mažai pastangų priklausomybei nuo pagrindinio tiekėjo mažinti (6 Įstaigos iš 9)
- Nesupranta PPTF rizikų (4 Įstaigos iš 9)

Reikalingi veiksmai

Įstaigos turi eliminuoti nustatytus trūkumus ir užtikrinti tinkamą vidaus kontrolę.

EPĮ ir MĮ galimybė naudotis Eurosistemos centrinių bankų mokėjimo sistemomis

- pagal Momentinių mokėjimų reglamentą, EPĮ ir MĮ suteikta galimybė tiesiogiai dalyvauti mokėjimo sistemose;
- nors pagal **Nebankinių mokėjimo paslaugų teikėjų prieigos prie centrinių bankų valdomų mokėjimo sistemų ir nebankinių mokėjimo paslaugų teikėjų klientų lėšų saugojimo sąskaitose centriniame banke politiką (2024 m. liepos 18 d.)** bus suteikta tiesioginė prieiga prie euro zonos Eurosistemos centrinių bankų valdomų mokėjimo sistemų, įskaitant TARGET mokėjimo sistemą, tačiau nebus teikiama klientų lėšų saugojimo centriniuose bankuose paslauga;
- EPĮ ir MĮ, kurios neturi klientų lėšų saugojimo sąskaitas kredito įstaigoje, turės ją atsidaryti iki 2025 m. balandžio mėn.;
- šiuo metu **7 iš 60 EPĮ ir MĮ**, turinčių lėšų saugojimo sąskaitas CENTROLink, neturi klientų lėšų saugojimo sąskaitas kredito įstaigoje; minėtos įstaigos privalės pateikti LB informaciją, kokių veiksmų ėmėsi;
- mokėjimo sistemoje EPĮ ir MĮ atidarytoje sąskaitoje galės būti tiek nuosavų ir (ar) klientų lėšų, kiek reikia mokėjimams atlikti, tačiau klientų lėšos, kurios turi būti apsaugotos pagal EPEPĮ ir MĮ reikalavimus;
- paaiškinimus, kaip ir kokias lėšas bus galima naudoti mokėjimo sistemoje atidarytoje sąskaitoje, pateiksime tam skirtame ekspertiniame susitikime.

Nustatyti pažeidimai priežiūrinės praktikos metu (1)

- klientų lėšų sąskaitų (ypač terminuotųjų indėlių, vertybinių popierių atvejais) sutartyse (susitarimuose) nebuvo nuostatų dėl klientų lėšų nuosavybės;
 - neteisingai apskaičiavo nuosavo kapitalo poreikį ir nuosavo kapitalo dydį;
 - laiku nepateikė pagal poreikį teikiamos Paslaugų ataskaitos (EM008_10 forma);
- klientų lėšas investavo ne į saugų, likvidų ir mažos rizikos turtą, o į vertybinius popierius, kurių rizikos koeficientas yra 100 proc;
 - neteisingai pateikė informaciją apie investuotas lėšas Balansinėje ataskaitoje (EM008_01 forma);
- neturė tinkamos likvidumo atsargos bei minėtai stebėsenai atlikti neturėjo vertinimo procedūros, todėl nenustatė, kad investuotų klientų lėšų vertė yra mažesnė, nei buvo investuota klientų lėšų suma;
 - prieš pradėdant investuoti klientų lėšas ir sudarius sutartį, nepateikė Apsaugos reikalavimų esminių pasikeitimų ataskaitos (EM008_12 forma);

Nustatyti pažeidimai priežiūrinės praktikos metu (2)

- Nustatytas nuolatinio pobūdžio interesų konfliktas, kuomet nebuvo priežiūros ir valdymo funkcijas vykdančių organų tinkamo atskyrimo, t. y. kuomet sutampa prižiūrintieji ir prižiūrimieji asmenys;
- neužtikrino, kad vidaus audito funkcija būtų vykdoma objektyviai ir nešališkai bei laikantis nustatytų reikalavimų;
- primename, kad Įstaigos administracijos vadovas yra atsakingas už teisingų priežiūrai skirtų finansinių ir veiklos ataskaitų ir kitos informacijos pateikimą Lietuvos bankui. **Būtina stiprinti duomenų pateikimo kontrolę, ypač kai apskaitos funkcijos yra perduotos apskaitos įmonei**, kurios darbuotojai nežino EPĮ ir MĮ veiklos specifikos.
- patikrinimų metu nustatyti trūkumai skelbiami viešai <https://www.lb.lt/lt/rekomendacijos-del-epi-mi-veiklos-reikalavimu-ir-valdymo#ex-2-42023>

Taikytina geroji praktika

- Lietuvos bankui paskelbus pastebėjimus ar lūkesčius dėl tam tikros veiklos srities, EPĮ ir MI įsivertina situaciją ir poreikį imtis veiksmų toje srityje;
- Įgyvendina Lietuvos banko rekomendacijas dėl standartinės informacijos skelbimo viešai;
- EPĮ ir MĮ savo iniciatyva esant papildomoms rizikoms nusistato papildomo nuosavo kapitalo poreikio skaičiavimą ir taiko jį praktikoje;
- Esant rimtų problemų įstaigoje, atvirai tą komunikuoti Lietuvos bankui (pvz. derinami veiklos nutraukimo (angl. *wind-down*) planai, informuojama apie finansinius iššūkius iš anksto).
- Įstaigos iš anksto derina veiklos modelio pokyčius su Lietuvos banku;

Leidimas mažinti nuosavo kapitalo priemones

Reglamento (ES) Nr. 575/2013 77 straipsnyje nustatytos sąlygos, kada privalomas LB leidimas ir 78 straipsnyje – sąlygos, kada šis leidimas duodamas;

2014 m. sausio 7 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 241/2014 30 straipsnyje nustatytas teiktinų dokumentų sąrašas, iš kurių esminiai:

- tinkamai pagrįstas pagrindo atlikti kurį nors nurodytų veiksmų paaiškinimas;
- Nr. 575/2013 77 straipsnio 1 dalyje nurodytų veiksmų paaiškinimas;
- įrodymai, kad nuosavas kapitalas atitinka taikomus reikalavimus, t. y. pateikiamos prognostinės finansinės bei Pradinio kapitalo ir nuosavo kapitalo skaičiavimo ataskaitos (EM007_1-3 formos), kuriose nurodytas turimas nuosavas kapitalas ir nuosavo kapitalo pakankamumo rodiklis po sumažinimo bent trejų metų laikotarpiui;
- rizikos, su kuria EPĮ ir MĮ susiduria ar gali susidurti, įvertinimas ir informacija apie tai, ar nuosavų lėšų ir tinkamų įsipareigojimų lygis užtikrina tinkamą tokios rizikos padengimą, įskaitant pagrindinės rizikos testavimo nepalankiausiomis sąlygomis, kuris parodo galimus nuostolius, rezultatus;

LIETUVOS BANKAS
EURO SISTEMA

Naudingos nuorodos

Techniniai reikalavimai

EBI (angl. EBA):

- MiCAR reporting ITS - <https://www.eba.europa.eu/risk-and-data-analysis/reporting-frameworks/reporting-framework-40> ;

konsoliduota informacija - <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/asset-referenced-and-e-money-tokens-micar>
- DORA - <https://www.eba.europa.eu/activities/direct-supervision-and-oversight/digital-operational-resilience-act>
- SEPA regulation – <https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/events/consultation-draft-implementing-technical-standards-uniform-reporting-under-single-euro-payments>

ESMA

- <https://www.esma.europa.eu/esma-s-activities/digital-finance-and-innovation/digital-operational-resilience-act-dora>

Lietuvos bankas – „Regata“

- „Regata“ sistemos aprašymas - <https://lbhelpcenter.atlassian.net/servicedesk/customer/portal/8/topic/9bebcde1-61e3-4c5c-a7a6-22a789346787/article/2053963>